

LBRIS

We know
books

JULES VERNE

ȚINUTUL BLĂNURILOR I

Ilustrații de J. Férat, de Beaupaire

Traducere de Iulian Comănescu



LITERA

București

PRIMA PARTE

I. O seară la Fort Reliance	5
II. Compania de Blănuri Hudson Bay.....	16
III. Un savant dezghețat.....	24
IV. O antrepriză	34
V. De la Fort Reliance la Fort Enterprise.....	42
VI. Un duel între wapiti	53
VII. Cercul Polar.....	64
VIII. Marele Lac al Urșilor.....	76
IX. O furtună pe un lac.....	86
X. O întoarcere în trecut.....	98
XI. De-a lungul coastei.....	108
XII. Soarele de la miezul nopții	119
XIII. Fortul Speranței.....	130
XIV. Câteva excursii	141
XV. La cincisprezece mii de Capul Bathurst	152
XVI. Două focuri de armă	163
XVII. Apropierea iernii.....	175
XVIII. Noaptea polară.....	185
XIX. O vizită în vecinătate.....	197
XX. În care mercurul îngheață	210
XXI. Niște urși polari enormi	218
XXII. Timp de cinci luni.....	232
XXIII. Eclipsa din 18 iulie 1860	244

I

O SEARĂ LA FORT RELIANCE

În acea seară – 17 martie 1859 – căpitanul Craventy organizase o petrecere la Fort Reliance.

Dar cuvântul „petrecere“ nu trebuie să ne sugereze o gală grandioasă, un bal ca la curte, o chermeză zgomotoasă sau un mare festival muzical. Petrecerea căpitanului Craventy era una modestă, deși căpitanul nu cruțase nimic pentru a-i da maximum de strălucire, atât cât se putea.

Mai precis, sub îndrumarea caporalului Joliffe, salonul mare de la parter fusese reamenajat. Pereții de lemn erau în continuare vizibili, cu structura lor de bârne dispuse orizontal. Patru steaguri britanice, așezate în cele patru colțuri, și un număr de panoplii din arme împrumutate din arsenalul fortului le ascundeau goliciunea. Dacă grinzile lungi care sprijineau salonul erau încă vizibile, rugoase și înnegrite, cel puțin două felinare, cu abajururi de tablă, se legănau la capătul lanțurilor lor, ca niște lustre, trimițând suficientă lumină în sala încețoșată. Ferestrele erau mici; unele dintre ele aduceau mai degrabă a creneluri; geamurile lor de sticlă groasă, jivrată, descurajau orice privire curioasă. Însă două sau trei cupoane de bumbac roșu fuseseră dispuse cu gust, pentru a stârni admirația invitaților. Cât despre podea,

era făcută din scânduri alipite, pe care caporalul Joliffé le măturase sânguincios pentru ocazia festivă. Nu-ți stăteau în cale nici fotolii, nici divane, nici scaune, nici alte piese de mobilier moderne. E adevărat, salonul era mobilat – mai precis, cu bănci de lemn, încastrate la un capăt în pereții groși, cu cuburi masive, cioplite cu securea, cu două mese cu picioare groase. Iar peretele despărțitor, prin care puteai trece printr-o ușă cu o singură parte batantă în camera cealaltă, era plin de ornamente deopotrivă pitorești și bogate. De grinzi, așezate foarte ordonat, atârnavă blănuri opulente, de o varietate pe care n-ai putea-o întâlni nici măcar în cele mai sofisticate vitrine de pe Regent Street¹ sau Nevski Prospekt². Ai fi zis că toată fauna ținuturilor arctice s-a repezit să participe la acest aranjament prin reprezentanții ei cei mai bine garnisiți cu blană. Privirea ți-era zăpăcită de blăni de lupi, de urși cenușii, de urși polari, vidre, vulpi arctice, nurci, castori, bizami, hermine. Deasupra acestei expoziții era scrisă o deviză ale cărei litere erau decupate artistic dintr-o bucată de carton colorat – deviza celebrei Companii a Golfului Hudson:

*Pro pelle cutem*³.

– Zău, caporale Joliffé, îi spuse căpitanul Craventy subordonatului lui, te-ai întrecut pe sine!

– Așa cred, domnule căpitan, așa cred, răspunse caporalul. Dar să dăm fiecăruia ce i se cuvine: o parte dintre elogiile dumneavoastră i se cuvin doamnei Joliffé, care m-a ajutat să pun totul la cale.

– E o femeie foarte pricepută, caporale.

– Nu se mai găsește alta ca ea, domnule căpitan.

¹ Binecunoscută stradă cu magazine din cartierul West End, Londra. (n.red.)

² Sau Bulevardul Neva, arteră principală a orașului Sankt Petersburg. (n.red.)

³ „Piele pentru piele“; în lb. latină, în orig. (n.red.)



Căpitanul Cravenly organizase o petrecere la Fort Reliance.

În centrul salonului se ridica o sobă enormă, clădită pe jumătate din cărămizi, pe jumătate din faianță, al cărei horn gros de tablă traversa plafonul și se ducea să își arunce afară vălătucii de fum negru. Soba trăgea, sforăia, se înroșea datorită peletelor de cărbune cu care fochistul – un soldat însărcinat cu această treabă – o îndopa fără încetare. Din când în când, câte o pală de vânt lovea coșul, pe aco-periș. Atunci, un fum acru ieșea din sobă, invadând salonul. Flăcările lingeau pereții de cărămidă, un nor opac întuneca lumina lămpii și

murdărea grinzile plafonului. Dar invitaților din Fort Reliance nu le prea păsa de acest inconvenient. Soba îi încălzea și căldura conta foarte tare pentru ei, fiindcă afară era îngrozitor de frig, iar frigului i se adăuga un vânt dinspre nord, care își dublase intensitatea de curând.

De fapt, afară urla o furtună în toată regula. Zăpada care cădea, aproape întărită încă din aer, bătea darabana în sticla jivrată. Pe la îmbinările ușilor și ferestrelor se auzeau din când în când fluierături ascuțite, la limita perceptibilului. Apoi se făcea din nou liniște. Natura părea că își trage răsuflarea, după care rafalele se dezlănțuiau din nou, cu o forță îngrozitoare. Simțeau cum casa tremură pe pilonii pe care fusese clădită, plăcile de lemn scârțâiau, grinzile gemeau. Un străin mai puțin obișnuit cu intemperiiile decât oaspeții fortului s-ar fi putut întreba dacă furtuna nu va sfârși prin a lua pe sus toată alcătuirea de scânduri și de lemne. Dar invitaților căpitanului Craventy le păsa prea puțin de rafalele de vânt și, chiar și atunci când ieșeau afară, nu erau mai impresionați de ele decât petrelii care se joacă în toiu furtunii.

Până una-alta, se cuvine să facem câteva observații despre respectivii invitați. Adunarea era formată din vreo sută de persoane de ambele sexe. Dar numai două dintre acestea – două femei – nu locuiau de multă vreme la Fort Reliance. Printre cei stabiliți demult se numărau căpitanul Craventy, locotenentul Jasper Hobson, sergentul Long, caporalul Joliffe și în jur de șaiszeci de soldați și angajați ai Companiei. Câțiva dintre ei erau căsătoriți – ca de pildă caporalul Joliffe, fericitul soț al unei canadience vivace și alerte –, apoi un oarecare Mac Nap, scoțian însurat cu o scoțiană, și John Rae, care-și găsisse o soție printre indienele din regiune. Toți aceștia, fără distincție de rang – ofițeri, angajați sau soldați – fuseseră invitați în această seară de căpitanul Craventy.

E cazul să adăugăm că personalul Companiei nu era singurul care participa la festivitate. Forturile din vecinătate – și, în această



Locotenentul Jasper Hobson

regiune îndepărtată, vecinătatea se referă la distanțe de o sută de mile – acceptaseră invitația căpitanului Craventy. Un mare număr de angajați veniseră de la Fort Providence și de la Fort Resolution, care țin de circumscripția Lacul Sclavilor, și de la Fort Chipewan și Fort Liard, situate mai la sud. Era un prilej foarte rar de distracție, un divertisment neașteptat, pe care exilații în aceste forturi îl așteptau de mult, pe jumătate pierduți în solitudinea regiunilor hiperboreene.

În fine, câțiva șefi indieni răspuseseră și ei invitației care le fusese făcută. Acești indigeni, care întrețineau raporturi constante cu antreprizele, furnizau în mare parte, în regim de troc, blănurile cu care Compania făcea comerț. În general, erau indieni *chipeway*, bărbați puternici, cu o constituție admirabilă, îmbrăcați în cazăci de piele și în mantii de blană impresionante. Fețele lor, pe jumătate roșii, pe jumătate negre, arătau ca măștile purtate în Europa de diavoli, în piesele de teatru. Pe cap purtau mănunchiuri de pene de vultur, răsfricate, ca evantaiele doamnelor din Spania, care se clătinau la fiecare mișcare a capului. Șefii, în număr de doisprezece, nu-și aduseseră cu ei soțiile, fiindcă nefericitele *squaws* nu se ridică niciun pic peste condiția sclaviei.

Aceștia erau invitații căpitanului din acea seară, la Fort Reliance. Nu se dansa, fiindcă nu exista orchestră, dar bufetul era un substitut avantajos pentru fanfarele de la balurile europene. Pe masă se ridica un pudding piramidal, făcut de doamna Joliffe cu mâna ei. Era un trunchi de con enorm, compus din făină, untură de ren și de bivol, din care lipseau, poate, ouăle, laptele și sucul de lămâie recomandate de cărțile de bucate, dar compensa prin proporțiile gigantice. Doamna Joliffe nu înceta de altfel să taie felii din el și, totuși, părea că nu se mai termină. Pe masă se mai aflau și grămezi de sendvișuri, în care biscuiții marinărești înlocuiau feliile fine de pâine englezească. Între două bucăți de astfel de biscuiți, care, în ciuda durtății, nu rezistau mușcăturilor indienilor *chipeway*, doamna Joliffe așezase felii subțiri de *corned beef*, carne de vită sărată, care înlocuia jambonul de York și aspicul de trufe de la bufetele „bătrânului continent“. Cât despre băuturi, whiskyul și ginul circulau în păhărele de cositor, ca să nu mai vorbim de un puncu gigantic, care urma să închidă festivitatea și despre care indienii aveau să vorbească multă vreme în wigwamurile lor.

Și ce de complimente primiră soții Joliffe în acea seară! Dar și ei, ce mult se agitau să facă pe placul invitaților! Parcă se înmulțiseră!

Cu câtă amabilitate se ocupau de umplutul paharelor! Invitații nu trebuiau nici măcar să-și exprime dorințele, fiindcă acestea le erau ghicite. Nu apucau să ceară – nici măcar să își dorească. Sendvișurile erau urmate de felii de pudding, iar pudding-ul, de pahare de gin sau de whisky!

– Nu, mulțumesc, Mistress Joliffe.

– Sunteți prea bun, domnule caporal, dar lăsați-mă să respir o clipă.

– Mistress Joliffe, vă jur că mă sufoc!

– Caporale Joliffe, taie-mă, omoară-mă, nu mai pot!

– Nu, de data asta nu, Mistress, nu! Pur și simplu nu mai încape!

Cam acestea erau răspunsurile pe care le primea mereu fericitul cuplu. Dar caporalul și soția lui erau atât de îndatoritori, încât și cei mai recalcitranți invitați ajungeau să cedeze. Și toată lumea mânca fără oprire și bea la fel, iar conversațiile erau din ce în ce mai aprinse. Soldații și angajații deveneau tot mai animați. Într-un loc se discuta despre vânătoare, într-un altul, despre comerț. Ce de proiecte noi se puneau la cale pentru sezonul următor! Întreaga faună a regiunilor arctice n-ar fi fost de ajuns pentru a-i îndestula pe vajnicii vânători. Urșii, vulpile și bivoliile se prăbușeau de pe-acum sub gloanțele lor. Castorii, șobolanii, herminele, jderii și vizonii cădeau cu miile în capcane! Blănurile prețioase se îngrămădeau în magaziile Companiei, ale cărei venituri depășeau, în acel an, orice previziune. Și, în timp ce alcoolul distribuit din abundență înflăcăra imaginația europenilor, indienii serioși și tăcuți, prea mândri pentru a se lăsa cuprinși de entuziasm, prea circumspecți pentru a face promisiuni, lăsau să treacă toate aceste palavre sorbind doze mari din apa de foc a căpitanului Craventy.

Fericit de toată gălăgia și satisfăcut de bucuria bieților oameni consemnați la marginea lumii, acesta se plimba vesel printre invitați, răspunzând tuturor întrebărilor care i se puneau despre festivitate.

— Întrebați-l pe Joliffe! întrebați-l pe Joliffe!

Iar Joliffe era întrebat și avea de fiecare dată un răspuns amabil pentru fiecare.

Dintre cei însărcinați cu paza și serviciul la Fort Reliance, un număr de oameni merită amintiți în mod special, fiindcă ei sunt cei care vor deveni jucăriile unor împrejurări teribile, imposibil de prevăzut de vreo minte umană, oricât de perspicace. E cazul, deci, să-i menționăm pe locotenentul Jasper Hobson, sergentul Long, soții Joliffe și cele două străine cărora căpitanul le făcuse onorurile serii.

Locotenentul Jasper Hobson era un bărbat de patruzeci de ani. Mic, slab, nu poseda prea multă forță fizică, dar în schimb dădea dovadă de o energie morală care îl punea totdeauna deasupra evenimentelor și încercărilor la care era supus. Hobson era un „copil al Companiei“. Tatăl lui, maiorul Hobson, fusese un irlandez din Dublin care murise de câțiva ani, după ce trăise, împreună cu doamna Hobson, la Fort Assiniboine. Acolo se și născuse Jasper Hobson. În fortul de la poalele Munților Stâncoși, copilăria și tinerețea lui se scurseseră în libertate. Instruit cu severitate de maiorul Hobson, devenise „un bărbat“ cu sânge-rece și curaj, la vârsta la care alții sunt doar adolescenți. Jasper Hobson nu era vânător, ci ofițer, mai precis unul inteligent și curajos. În timpul luptelor pe care Compania le susținuse în Oregon contra companiilor rivale, se distinsese prin zel și îndrăzneală, obținând rapid gradul de locotenent. Ca recunoaștere a meritelor, i se oferise comanda unei expediții în nord, expediție care avea ca scop explorarea regiunilor septentrionale ale Marelui Lac al Urșilor și fondarea unui fort, la limita continentului american. Plecarea locotenentului Jasper Hobson era programată pentru primele zile ale lunii aprilie.

Dacă locotenentul era un ofițer în toată puterea cuvântului, sergentul Long, un bărbat de cincizeci de ani, a cărui barbă aspră părea făcută din fibre de nucă-de-cocos, era tipul soldatului însuși, curajos din naștere, ascultător prin temperament, trăind numai pentru

consemn și nepunând niciodată în discuție un ordin, oricât de neobișnuit ar fi fost. O mașinărie în uniformă, dar una perfectă, care nu se strica niciodată, mergea tot timpul, neobosită. Poate sergentul Long era puțin cam aspru cu oamenii lui, fiindcă așa era și cu el însuși. Nu tolera nicio formă de indisciplină, consemnând fără milă și cele mai mici abateri, deși el însuși nu fusese niciodată obiectul unor astfel de consemnări. Își comanda oamenii, fiindcă la asta îl obliga gradul de sergent, dar în general nu simțea niciun pic de satisfacție atunci când dădea ordine. Într-un cuvânt, era un om născut ca să asculte și să urmeze, iar această anihilare de sine îi crease un fel de a fi pasiv. Cu astfel de oameni se formează o armată redutabilă. Nu sunt decât brațe în serviciul unui singur cap. Nu asta este cea mai bună organizare a unei forțe? Mitologia amintește două tipuri de monștri: pe Briareu, cu o sută de brațe, și pe Hidra, cu o sută de capete. Dacă îi punem pe cei doi monștri față-n față, cine va câștiga? Briareu.

Pe caporalul Joliffe îl cunoaștem. Acesta era tot timpul agitat, dar agitația lui îi distra pe ceilalți. Ar fi putut fi mai degrabă majordom decât soldat, dar se simțea bine în propria piele. Își spunea „caporal însărcinat cu detaliile“, dar s-ar fi rătăcit în detaliile respective de o sută de ori, dacă micuța doamnă Joliffe nu l-ar fi ghidat cu o mână sigură. Reiese că își asculta totdeauna soția, fără a obiecta, spunându-și, fără îndoială, ca filozoful Sancho Panza: „Sfatul unei femei nu e mare scofală, dar trebuie să fii nebun ca să nu-l iei în seamă!“

În adunarea de la festivitate, elementul străin era reprezentat, am spus-o deja, de două femei, în vârstă de vreo patruzeci de ani fiecare. Una din acestea merita fără îndoială să fie amintită printre călătorele celebre. Rivală a unei Pfeiffer¹, a unei Tinne², a unei Haumaire de

¹ Ida Laura Pfeiffer (1797–1858), exploratoare austriacă, autoare de jurnale de călătorie și etnografă. (n.red.)

² Alexandrine Pieternella Françoise Tinne (1835–1869), exploratoare olandeză și prima femeie din Europa care a traversat deșertul Sahara. (n.red.)

Hell, numele ei – Paulina Barnett – fusese menționat laudativ, nu o dată, la întrunirile Societății Regale de Geografie. Urcând pe cursul Brahmaputrei până în munții Tibetului, traversând o zonă necunoscută din Noua Olandă, de la Golful Lebedelor la Golful Carpentaria, Paulina Barnett își dovedise calitățile de mare călătoare. Era o femeie înaltă, văduvă de cincisprezece ani, roasă neîncetat de pasiunea călătoriilor, care o ducea mereu în ținuturi necunoscute. Figura ei, încadrată de plete lungi, care deja începuseră să încărunțească, denota o mare energie. Ochii ei, puțin miopi, sclipeau în spatele unei lorniete cu montură de argint, care se sprijinea pe un nas lung și drept, ale cărui nări fremătătoare păreau că „aspiră spațiul“. Mersul ei era, trebuie să mărturisim, un pic masculin și întreaga ei persoană respira mai degrabă forță morală decât grație. Era o englezoaică din comitatul York, care dispunea de o oarecare avere, cheltuită în cea mai mare parte pe expediții aventuroase. Și dacă în acel moment se găsea la Fort Reliance este pentru că în acest loc îndepărtat urma să înceapă o nouă explorare. După ce cutreierase regiunile ecuatoriale, își dorea desigur să ajungă până la limita celor hiperboreene. Prezența ei la fort era un eveniment. Directorul Companiei i-o recomandase printr-o scrisoare specială căpitanului Craventy. Conform expeditorului, acesta trebuia să o ajute pe celebra călătoare să își ducă la îndeplinire proiectul de a ajunge pe țărmul Oceanului Arctic. O întreprindere impresionantă! Trebuia să refacă itinerarul parcurs de Hearne, Mackenzie, Rae și Franklin¹. Câtă oboseală, ce încercări, ce pericole se ascundeau în lupta cu teribilele elemente ale climatului arctic! Cum de îndrăznea o femeie să se aventureze acolo unde pieriseră atâția exploratori?... Dar străina găzduită în acel moment de Fort Reliance nu era doar o femeie: era Paulina Barnett, laureată a Societății Regale de Geografie.

¹ Exploratori englezi și scoțieni din secolul al XIX-lea. (n.red.)

Adăugăm faptul că celebra călătoare avea în Madge, însoțitoarea ei, mai mult decât o servitoare – o prietenă devotată, curajoasă, care nu trăia decât pentru ea, o scoțiană ca pe vremuri, cu care Caleb¹ s-ar fi putut căsători fără a face rabat de la nimic. Madge avea câțiva ani în plus față de stăpâna ei – poate vreo cinci. Era înaltă și puternică. O tutuia pe Paulina, iar Paulina o tutuia pe Madge, pe care o privea ca pe o soră mai mare. La rândul ei, Madge o trata ca și cum îi era fiică. Una peste alta, erau două ființe contopite într-una singură.

Și ca să spunem drept, tocmai în onoarea Paulinei Barnett își adunase în acea seară căpitanul Craventy angajații și indienii Chipeways. Călătoarea urma să fie cooptată în detașamentul locotenentului Jasper Hobson, în explorarea pe care acesta urma să o facă în nord. Tocmai pentru Mrs. Paulina Barnett răsuna salonul cel mare de urale vesele.

Și dacă în acea seară memorabilă soba consumase un chintal de cărbune, era din cauza unui frig de douăzeci și patru de grade Fahrenheit (32 de grade Celsius) care domnea afară, fiindcă Fort Reliance este situat la 61°47' de latitudine nordică, la mai puțin de patru grade de Cercul Polar.

¹ Personaj biblic din tribul iudeilor, care a plecat să verifice dacă toate condițiile de călătorie erau îndeplinite pentru ca poporul său să ajungă în siguranță pe Pământul Făgăduinței. (n.red.)